

28. Paton E.O. Avtomaticheskaya svarka golym elektrodom pod sloem flyusa / E. O. Paton. – K.: 1940. – 85 s.
29. Shirokorad A.B. Flot, kotoryy unichtozhil Khrushchev. / A. B. Shirokorad. – M.: OOO «Izdatel'stvo AST: OAO «VZOI», 2004. – 440 s.
30. Efetov B.M. Otvetstvennost' prinyimayu na sebya. Iz vospominaniy o E.O. Patone. / B.M. Efetov. – K.: Naukova dumka, 1984. – 127 s.
31. Heiets V.M. Suspilstvo, derzhava, ekonomika: fenomenolohiia vzaiemodii ta rozvytku / V. M. Heiets; NAN Ukrainy; In-t ekon. ta prohnozuv. NAN Ukrainy. – K.:, 2009. – 864 s.

Litvinov A. E. Paton against Stakhanovite and bureaucrats in the history of the introduction of automatic welding.

The organizational - legislative measures of the USSR leadership in introducing innovative technologies in the period of intensive industrialization. Determined companies Directors resistance because of the use of new technology and innovation, is set to the Stakhanov movement for economic development. The conditions for the rapid introduction of new technologies under the leadership of EA Paton. Paton successfully introduced automatic welding in the engineering industry that carefully prepared documentation and delivery of equipment, job trainers and adjustment technologies and equipment. We found an analogy with the development of an effective way to manage a market economy.

Keywords: state management of industry, the stakhanovites movement, industrialization, innovation, automatic welding, the history of technology, Paton, Ukraine.

Одержано 8.02.2017

УДК94:[001:37-051 (477) «1985/1991»

**Руслана Потапенко
(Переяслав-Хмельницький)**

НАУКОВО-ОСВІТНЯ ІНТЕЛІГЕНЦІЯ УКРАЇНИ В СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСАХ ДОБИ ПЕРЕБУДОВИ

У статті зроблено огляд становища інтелігенції України в умовах перебудови. Зроблено загальний огляд процесу пошкваллення суспільно-політичних рухів, пробудження національної свідомості в умовах зміни офіційного політичного курсу держави та вплив української інтелігенції на демократизацію суспільства.

Окреслено місце науково-освітніх працівників у структурі професійних груп інтелігенції, аргументовано її вагому роль у формуванні світоглядних, національних орієнтирів суспільства, обґрунтуванні соціокультурних перспектив розвитку в переломні періоди історії. Українська інтелігенція, у тому числі науково-освітня, взяла активну участь у суспільно-політичних процесах періоду перебудови, формуванні громадських організацій, піднесенні авторитету і статусу української мови, національної свідомості народу.

Ключові слова: науково-освітня інтелігенція, суспільно-політичні рухи, перебудова, громадські організації.

Демократизація та радикалізація суспільства, політика гласності, послаблення тиску з боку тоталітарної держави у другій половині 1980-х рр. активізували інший політичний та соціальний тип культури, який є необхідною передумовою для утворення та становлення громадянського суспільства на демократичних засадах. Такому типу політичної культури відповідала інтелігенція нової генерації часів перебудови 1985-1991 рр., яка взяла на себе величезну відповідальність як модератор ідей. Серед професійних груп інтелігенції важливе місце посідають науково-освітні діячі. Саме вони в умовах історичних трансформацій суспільства обґрунтовують соціокультурні завдання розвитку та є безпосередньо дотичними до формування світоглядних орієнтирів молоді.

З огляду на сучасні умови в Україні, видається актуальним звернення дослідників до проблеми ролі і місця інтелігенції, зокрема її науково-освітньої групи, в суспільно-політичних процесах України доби перебудови.

Специфічна роль інтелігенції, яка, з одного боку, як високоосвічена, інтелектуальна верства, є інформаційною елітою суспільства і вихователем народу, чинить вагомий вплив на владу, а з іншого, – функціонально несе дух сумніву, заперечення, дух перманентної опозиційності до дій влади і до власної в ній участі, завжди викликали інтерес дослідників різних галузей наук [10, с.154].

Дослідженнями суспільно-політичних рухів, де відзначається особливий вплив творчої інтелігенції, зокрема у створенні громадських організацій республіканського значення, таких як – «Український Культурологічний Клуб» (УКК), Товариство української мови імені Тараса Шевченка (ТУМ), Народний Рух Україн, – займалися такі дослідники як А.Камінський, О.Бойко, В.Литвин, А. Русначенко і т. д.

Вже на початку 1980-х рр., а надто відчутно це стало після смерті Леоніда Брежнєва в 1982 р., державні керманічі опинилися перед розумінням неминучості реформ. Період Андропова та Черненко – від 1982 до 1985 р. – характеризувався застійними явищами як в економічному житті, так і в культурному. Не лише інтелігенція, а й пересічні громадяни, вже знали, що в європейських країнах не тільки професіонали, але й робітники та селяни живуть краще.

Посилення кризових явищ у житті зумовило трансформацію радянського суспільства. 11 березня 1985 р. на позачерговому пленумі ЦК партії Генеральним секретарем ЦК КПРС був обраний Михайло Горбачов. Його прихід до влади суспільство сприйняло позитивно. Це була молода та дуже енергійна людина, яка вміла правильно розставляти пріоритети. Маючи певний досвід, Горбачов хотів внести щось нове в суспільно-політичне життя Радянського Союзу, розуміючи, що країна вистоїть лише тоді, коли перейде на нові рейки життя. Вихід із ситуації, що склалася, державний керманіч вбачав у оновленні економічного, соціально-культурного і навіть психологічного життя, чим і було обумовлено впровадження жорстких реформ.

У квітні 1985 р. пленум ЦК КПРС затвердив програму економічних реформ, що передбачало зміцнення структури економіки, застосування матеріального стимулювання виробників, запровадження ринкових важелів управління економікою, а як наслідок – прискорення соціально-економічного розвитку. Згідно плану, зміни мали відбутися також у політиці, національних відносинах, соціальному і духовному житті [1, с.37]. Курс, який мав забезпечити реалізацію намічених змін, дістав, як відомо, назву «перебудова». За загальноприйнятим визначенням, «перебудова» – це спроба реформаторської частини радянського керівництва шляхом «революції згори» здійснити наздоганяючу системну модернізацію суспільства, яка була зумовлена, з одного боку, зовнішнім викликом (загроза поразки у змаганні систем, наростання реального відставання СРСР від провідних капіталістичних країн за основними економічними показниками тощо), з іншого, – загостренням внутрішніх проблем у державі (економічний занепад; посилення застійних явищ у політичній сфері; утвердження ідеологічного диктату в культурі, яке викликало протидію громадськості; загострення боротьби реформаторської та консервативної течії у керівництві держави і т. ін.) [9, с.323].

Загалом, перебудова – загальна назва сукупності політичних і економічних реформ, що проводилися в СРСР у 1985-1991 рр., що передбачали: демократизацію суспільного життя у внутрішньополітичній сфері; введення елементів ринкових відносин у економіці; відмову від надмірної критики так званого капіталістичного ладу, значне поліпшення відносин із США та країнами Західної Європи у зовнішній політиці, визнання пріоритету загальнолюдських цінностей і глобальних світових проблем [8].

В Україні перебудовчі процеси розпочалися досить тяжко. Незважаючи на те, що ЦК КПУ постійно наголошував, що вказівки з центру потрібно безвідмовно виконувати, що за це буде персональна відповідальність керівних кадрів, якщо результативність показників буде низькою, однак ситуація корінним чином не змінювалася. Уся вертикаль управління, починаючи з міністерств і закінчуючи керівниками трудових колективів, не поспішала перебудовуватися. Через півтора року після проголошення курсу на прискорення на засіданні Політбюро ЦК КПУ

партійні лідери констатували: «Перебудова йде повільно... суттєвих змін у стилі роботи поки що не відбулось». Особливе занепокоєння викликало те, що «штаби галузей, міністерства не змінили ні свого стилю, ні методів і продовжують працювати так, як працювали» [9, с.32].

Величезний поштовх українському народові, а особливо мислячому прошаркові суспільства (інтелігенції) у розумінні потреби охороняти та відстоювати свої права дала Чорнобильська катастрофа 1986 р., яка мала глобальний масштаб. У той час, коли Компартія всіма силами за допомогою адмінресурсу намагалася приховати інформацію про вибух на Чорнобильській атомній станції, населення України про трагедію дізналося від іноземних засобів масової інформації. Величезна радіоактивна хмара покрила не лише землі України, а й забруднила Білорусь, частину Польщі, Скандинавії. Авторитет Комуністичної партії було остаточно підірвано. Останню крапку було поставлено першотравневою маніфестацією, коли Щербицький, знаючи вимір трагедії і всі можливі її наслідки, повів Хрещатиком київських дітей, щоб відзначити ще раз могутність, славу і досягнення Радянського Союзу, перед цим вивісивши дітей партійної номенклатури за межі України. Цей ганебний акт, як і взагалі відсутність належних заходів з боку уряду допомогти потерпілим, переконали народ, що треба взяти ініціативу у свої руки [3, с.286].

Аналізуючи тогочасну літературу, переконуєшся, що Чорнобильська катастрофа спричинила черговий етап дисидентсько-правозахисного руху. Можна стверджувати, що радикалізація та демократизація суспільства була можлива лише за виключної активно-свідомої позиції інтелігенції, саме вона сприяла піднесенню національної свідомості громадян України, підвищенню рівня політичної активності національних мас. Хто ж належить до інтелігенції? За визначенням інтернет видань, інтелігенція (від лат. – знавець, фахівець) – соціальна група, до якої належать особи, професійно зайняті розумовою працею, які мають відповідну спеціальну освіту, мисляче творче ядро суспільства, яке характеризується великою розумовою, естетичною та моральною активністю [5]. Згідно іншого визначення поняття, інтелігенція – суспільний прошарок, соціокультурне співтовариство; у широкому розумінні – люди розумової праці, що зайняті у різних галузях культури, освіти, науки, здоров'я, виробництва і мають для цього відповідну освіту. Це люди розумової праці, які мають знання у різних галузях науки і культури або творчі люди [4]. Отже, інтелігенція – це вибране коло суспільства, котре має відповідне інтелектуально-професійне, творче спрямування і особливе соціальне покликання, яке полягає в служінні високим ідеалам та духовним цінностям. Незважаючи на значний рівень ідеологізації радянської інтелігенції (а на це була спрямована вся система її підготовки), прогресивна частина творчої еліти України відіграла ключову роль у суспільно-політичному житті доби перебудови. Особливе місце, на нашу думку, в процесі національно-культурного та політичного «пробудження» українців відіграли діячі науки (у першу чергу представники соціогуманітарних сфер) та освіти. У будь-які соціальні перетворення першою включається молодь. Виховання і формування останньої не в останню чергу залежить від освітньо-педагогічних кадрів, котрі (навіть зважаючи на соціальний конфлікт поколінь), мають колосальний вплив на підростаюче покоління.

Демократизація та радикалізація суспільства зумовила утворення неформального руху в СРСР. За різними підрахунками та оцінками фахівців, починаючи з середини 1986 р. він став масовим [7, с.5]. Остаточна кількість неформальних організацій в Україні так і не була встановлена. Посилаючись на дані одеських науковців, які в свою чергу посилаються на дані ЦК КПУ, станом на березень 1989 р. в Україні було нараховано близько 60 тис. неформалів, які провели близько 1200 мітингів та зборів, що охопили 13 тис. чоловік [6, с.46-47]. Відносно за дуже короткий термін ми бачимо утворення нових організацій та об'єднань.

Першою незалежною громадською організацією республіканського масштабу вважають Український Культурологічний Клуб (УКК), ініціатором і головою якого був Сергій Набока. Перше засідання клубу відбулося 6 серпня 1987 р. у столичному кафе «Любава», а через 10 днів – на дачі у Аркадія Киреева відбулися установчі збори УКК. Протягом 1987-1988 рр. УКК став гуртуючою ланкою людей з різними демократичними переконаннями та поглядами, консолідуюча та ідеологічна роль тут належала колишнім політв'язням: публіцист та літературознавець Євген Сверстюк, легендарний журналіст та дисидент Сергій Набока, журналіст Олесь Шевченко, філолог, кореспондент Віталій Шевченко, філолог Ольга Гейко-

Матусевич, перекладач Леонід Мілявський, лікар-ендокринолог Інна Чернявська, математик Леся Лохвицька і т. д. З початком перебудови було послаблено політичні репресії, дисиденти, які вийшли з тюрем, активно включилися в легальну боротьбу за свободу та демократію [11, с.210].

УКК лише за назвою культурологічний, в реальному часі діяльність Клубу була скерована проти компартійної фальсифікації подій на території України. На щотижневих засіданнях обговорювалася актуальна проблематика сучасної України (нав'язлива русифікація україномовної частини населення України, замовчування ганебної сторінки в нашій історії стосовно геноциду українського народу 1932-1933 рр., приховування страшних наслідків Чорнобильської катастрофи, піднімалися питання збереження культурних пам'яток і т. д.). Варто зазначити, що головною метою всіх клубів була національно-освітня, просвітницько-пропагандистська діяльність на різних вечорах та спільних зустрічах.

Тематика УКК була висвітлена на сторінках «Українського вісника», очолюваного В'ячеславом Чорноволом. Це було перше в Україні легальне незалежне громадсько-політичне видання, що приділяло величезну увагу документам, які раніше замовчувалися. «Український вісник» друкував твори письменників, раніше заборонених цензурою. Активна суспільна позиція УКК дістала широке визнання за кордоном. У 1988 р. рада УКК прийняла ухвалу, згідно якої усі члени клубу увійшли до Української Гельсінської спілки (УГС) – першої політичної опозиції [11].

Діяльність української інтелігенції у період культурно-політичного відродження України проявлялася у роботі ще й таких організацій, як «Спадщина», «Громада», «Зелений світ», «Ноосфера», «Небайдужий», «Зелені», «Милосердя» і т. д. Неформальний Рух поширювався з такою швидкістю, що вже на червень 1989 р. таких громадських об'єднань на Україні було 47 тис. Інтелігенція починає говорити про створення національного фронту [3, с.287].

Українська інтелігенція відчувала себе будителем національної свідомості, патріотами, які хотіли справедливішого життя. Але на заваді цьому стояло принизливо-гнітюче становище української мови, адже саме мова визначає приналежність певного народу до тієї чи іншої нації. Самоідентичність народу дала імпульс до дискурсу про стан української мови, що послугувало приводом до створення осередків шанувальників української мови в різних областях України. Літом 1988 р. була створена перша обласна організація української мови у Львові – Товариство рідної мови імені Тараса Шевченка. Такі ж організації було створено у Києві, Дніпропетровську, Донецьку, Полтаві. Основні завдання організації, згідно статуту, підготовлені оргкомітетом, який очолював Дмитро Павличко, були: «Товариство рідної мови ім. Тараса Шевченка – добровільна масова громадська організація, що першочерговим завданням має формувати почуття любові до українського слова, а через нього до всієї культури українського народу як до неповторного явища в радянській і світовій родині народів. Діяльність Товариства спрямована на зміцнення національної свідомості громадян, виховання почуттів патріотизму та інтернаціоналізму» [9, с.349].

Зростання економічних темпів, демократизація, гласність сприяли утвердженню нової суспільної атмосфери – вільного обговорення наболілих питань, відповідальності за долю перебудови. Під егідою Львівського відділення Українського фонду культури виникло Товариство рідної мови у Львові. Увага товариства була сконцентрована на реставрації, пропаганді й збереженні історичної, культурної, національної спадщини. Слід зазначити, що за рахунок свідомої патріотично-проукраїнської позиції більшої частини населення цього регіону, на Львівщині з 1254 загальноосвітніх шкіл у 1187 навчання проводиться українською мовою, у 39 – російською, у 26 – українською і російською, у 2 – польською [2, с.7-8]. А це свідчить про свідому національну позицію освітян даного регіону.

Прикладом просвітницької діяльності, яку виконували товариства української мови, може послугувати цілеспрямована діяльність донецького Товариства української мови, оскільки саме Донецьк був найбільш русифікованим центром України. Приблизно 3 % учнів шкіл навчалися українською мовою, хоча українців в області було 51 %. Варто наголосити, що українська мова була практично витіснена з вузів, висвітлення подій в пресі велося російською мовою. За такої складної, трагічної ситуації невелика кількість героїчних людей з розвинутим почуттям національної гідності, а саме В. Тиха, В. Білецький, В. Познанська, А. Загнітко, Г. Гордасевич,

І. Шутов, В. Оліферко та Ф. Олехович, вирішили створити Товариство української мови. Його мета – українізація шкіл та «створення громадянського суспільства в Україні та Донбасі». Щоб ця мета стала реальністю і громадськість почала займатися самоосвітою, Товариство в центрі Донецька створило «Лекційно-дискусійний клуб». Схожі клуби при Товариствах української мови було створено у Горлівці, Макіївці та Маріуполі [3, с.288].

Звичайно, всі ці організації були важливі самі по собі, але по суті вони були тільки передвісниками чогось більш потужного, важливішого, а саме – Руху, який повинен був стати головною організацією, мозковим центром, який би об'єднав навколо себе всі національні фронти в один всенародний рух. Метою якого було б позбавлення України від постгеноцидного синдрому та колоніального становища, щоб особистість українця усвідомила почуття власної національної гідності. А з вирішенням світоглядних проблем подальшу діяльність Рух вбачав у вирішенні проблем економічних, екологічних, соціальної справедливості та питань державного устрою і т. д.

Наростання ідей вилилося на республіканському з'їзді Руху 8-10 вересня 1989 р. Відбувся цей з'їзд за участю 1109 делегатів, які представляли увесь народ України. Відкрив Рух голова оргкомітету Володимир Яворівський. Олесь Гончар зробив ґрунтовну доповідь з приводу того, куди Рух повинен іти. Закінчив Олесь Гончар свою доповідь такими знаменитими словами: «Декому ситуація, мабуть, уявляється так, що Україна має народжувати мутантів. Ні! Земля пісень, земля нашого болю, нашої духовності, земля найродючіших у світі чорноземів, ще недавно чистих, блакитних, сонцесяйних рік, земля Шевченка й Гоголя – не для мутантів, вона має народжувати для світу повноцінних здорових людей, обдарованих трударів, мислителів і поетів. Якщо після всього, що Україна зазнала, якщо після покоління розстріляних, депортованих, замучених по тюрмах і концтаборах народ ще зберігає себе, якщо наш дух не занепав і воля до життя не зникла, якщо сьогодні на зміну стають до праці нові покоління роботящих, безстрашних, здатних піднятися до найвищої єдності душ, то віряться – такому народові жити. Вітаю вас! Хай вам щастить!» [3, с.291-292].

Можна констатувати той факт, що дискурси в суспільстві навколо питання використання української мови, як необхідної умови в побудові потужної та незалежної нації, сприяли організаційному об'єднанню шанувальників української мови, переважною частиною складу товариства якого була інтелігенція, і як наслідок – виникнення відповідних Товариств в різних регіонах республіки.

Втім, найбільшого розмаху в суспільно-політичній діяльності УРСР досягнув Народний Рух України, який став найвпливовішою опозиційною силою правлячій владі та полем бою між комуністичною номенклатурою і демократичною громадськістю на чолі з інтелігенцією.

Отже, в добу «перебудови» 1985-1991 рр. на території України активна частина суспільства на чолі з інтелігенцією досягла величезного впливу не лише в духовно-культурній сфері життєдіяльності, а й у суспільно-політичних процесах. У лавах передової інтелігенції, котра відіграла вагомий роль у процесах демократизації, чільне місце належало науково-освітнім працівникам.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. 25 років незалежності: нариси історії творення нації та держави / [Г.В.Боряк (кер. авт. кол.), В.В.Головко (координатор проекту), В.М.Даниленко, С.В.Кульчицький, О.М.Майборода, В.А.Смолій (відп. ред.), Л.Д.Якубова, С.О.Янішевський]; НАН України; Ін-т історії України. – К.: Ніка-Центр, 2016. – 796 с.
2. Гончарук В. До 50-річчя возз'єднання західної України з українською РСР у складі Союзу Радянських Соціалістичних Республік / В.Гончарук // Людина і світ. – №9. – 1989. – С.2-8.
3. Гунчак Т.Г. Україна: ХХ століття /Т.Г. Гунчак. – К.: Дніпро, 2005. – 384 с.: фотоіл.
4. Ітелігенція [Електронний ресурс] // Вікіпедія: Вільна енциклопедія. <https://uk.wikipedia.org/wiki/інтелігенція> (дата звернення: 10.03.2017).
5. Ітелігенція [Електронний ресурс] // histua.com/slovník/i/inteligenciya (дата звернення: 10.03.2017).
6. Кормич Л. І. Громадські об'єднання та політичні партії сучасної України: Навчальний посібник / Л.І. Кормич, Д.С. Шелест. – Одеса: Юридична література, 2002. – С.46-47.
7. Ольшанський Д. В. Неформали: Групповой портрет в интерьере / Д.В. Ольшанський. – М., 1990. – С.5.

8. Перебудова [Електронний ресурс] // Вікіпедія: Вільна енциклопедія. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Перебудова> (дата звернення: 10.03.2017).
9. Політична історія України. XX століття: Т. 6: Від тоталітаризму до демократії (1945-2002) / О.М.Майборода, Ю.І.Шаповал, О.В.Гарань та н.. – 2003. – 696 с.
10. Шановська О. А. Інтелігенція і Влада в Україні доби Перебудови: проблема взаємовідносин / О.А. Шановська // Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]. Серія: Історія. – 2009. – Вип.15. – С.154-160.
11. Шановська О. А. Роль інтелігенції у створенні громадсько-політичних організацій в добу перебудови / О.А. Шановська // Інтелігенція і Влада. – 2009. – Вип.15. – С.208-218.

REFERENCES

1. 25 rokiv nezalezhnosti: narysy istorii tvorennia natsii ta derzhavy / [H.V.Boriak (ker. avt. kol.), V.V.Holovko (koordinatyor proektu), V.M.Danylenko, S.V.Kulchytskyi, O.M.Maiboroda, V.A.Smolii (vidp. red.), L.D.Iakubova, S.O.Ianishevskiy]; NAN Ukrainy; In-t istorii Ukrainy. – K.: Nika-Tsent, 2016. – 796 s.
2. Honcharuk V. Do 50-richchia vozziednannia zakhidnoi Ukrainy z ukrainskoiu RSR u skladi Soiuzu Radianskykh Sotsialistychnykh Respublik / V.Honcharuk // Liudyna i svit. – №9. – 1989. – S.2-8.
3. Hunchak T.H. Ukraina: KhKh stolittia /T.H. Hunchak. – K.: Dnipro, 2005. – 384 s.: fotoil.
4. Itelihentsiia [Elektronnyi resurs] // Vikipediia: Vilna entsyklopediia. <https://uk.wikipedia.org/wiki/інтелігенція>
5. Itelihentsiia [Elektronnyi resurs] // histua.com/slovník/i/inteligenciya
6. Kormych L. I. Hromadski obiednannia ta politychni partii suchasnoi Ukrainy: Navchalnyi posibnyk / L.I. Kormych, D.S. Shelest. – Odesa: Yurydychna literatura, 2002. – S.46-47.
7. Olshanskyi D. V. Neformaly: Hruppovoi portret v ynterere / D.V. Olshanskyi. – M., 1990. – S.5.
8. Perebudova [Elektronnyi resurs] // Vikipediia: Vilna entsyklopediia. <https://uk.wikipedia.org/wiki/Перебудова>
9. Politychna istoriia Ukrainy. KhKh stolittia: T. 6: Vid totalitaryzmu do demokratii (1945-2002) / O.M.Maiboroda, Yu.I.Shapoval, O.V.Haran ta n.. – 2003. – 696 s.
10. Shanovska O. A. Intelihentsiia i Vlada v Ukraini doby Perebudovy: problema vzaiemovidnosyn / O.A. Shanovska // Naukovi zapysky [Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho]. Serii: Istoriia. – 2009. – Vyp.15. – S.154-160.
11. Shanovska O. A. Rol intelihentsii u stvorenni hromadsko-politychnykh orhanizatsii v dobu perebudovy / O.A. Shanovska // Intelihentsiia i Vlada. – 2009. – Vyp.15. – S.208-218.

Potapenko R. Research and Academic Intellectuals of Ukraine in socio-political processes in the period of Restructuring.

The article gives an overview about the status of the Ukrainian Intelligentsia during Perestroika. It also provides the reader with a general overlook about the process of reactivation of social and political movements, awaking of Ukrainian national consciousness under changing conditions of renewed political policies. The article also shows influence of Ukrainian Intelligentsia on country's democratization process.

In addition, the position of scientific and educational employees in the structure of the professional intellectual groups is outlined. This takes place through debating these employees importance in shaping the worldview, national policies of the society, justification of the sociocultural development prospects in the critical period of history. Ukrainian Intelligentsia, including academics and scientists, actively participated in social and political processes of Perestroika. Members of Intelligentsia played a key role in the formation of civil organizations, raising the importance and status of the Ukrainian language, as well as formed national identity of people.

Keywords: social and political Intelligentsia, sociopolitical movements, Perestroika, civic organizations.

Одержано 20.03.2017